

Některá nová zjištění o plastikách na košířské Cibulce

Košířskou usedlost Cibulku změnil poslední pasovský kníže, biskup Leopold Leonard Thun, v letech 1817–1826 značným nákladem na poklidné sídlo svých posledních let. Leželo ve velkém krajinném parku, po Královské oboře prvním veřejně přístupném pražském sadu. Objekt je charakterizován estetickými zájmy uměnímilovného stavebníka, jež se ostatně projevily již při jeho činnosti v Pasově a asi i při přestavbě Astfeldského paláce čp. 36–II na nároží Jungmannovy a Národní třídy.¹ Svědčí o tom nejen celá koncepce úpravy usedlosti a jejího parku, ale i množství soch, jež zdobí – či zdobily – tento areál. Dnes představuje Cibulka jediný pražský romantický objekt svého druhu, který se aspoň ve své podstatě zachoval, a tedy i proto zaslouží, aby byl zachován do budoucna. Důsledkem nedostatečné péče v posledních letech však rychle chátrají zejména budovy zčásti neobydlené, zčásti nevhodně využitě. Stejného osudu nejsou ušetřeny ani plastiky, jež se občas nákladně opravují, a vzápětí jsou zase vandalsky poškozovány. Jistý vliv na to má i malá návštěvnost parku ležícího na samém okraji souvislé zástavby, byť ještě daleko od hranic města.

V souvislosti s plastickou výzdobou usedlosti nacházíme v literatuře nejčastěji jména Václava Prachnera, Josefa Malinského, Václava Nedomy a Josefa Berglera. A zatímco Bergler zde vystupuje buď přímo, jmenovitě, nebo někdy náznakově jako inspirátor kompozice plastik, jako ostatně u mnoha plastických děl počátku 19. století, jeví se být pro Cibulku Prachner a Nedoma skutečnými tvůrci některých zdejších soch. Zato Malinského účast nelze prokázat ani v jediném případě, jak vysvitne z dalšího. V parku Cibulky je ovšem dodnes i několik plastik anonymních, jistě však starších a odjinud přivezených děl několika různých autorů, jejichž jména neznáme a asi sotva kdy budeme znát.

Plastická výzdoba parku usedlosti a jejího okolí byla značná, je však nutno si uvědomit, že zdaleka ne všechno se uchovalo do naší doby. Je proto třeba uvést samostatně ty plastiky, jež na Cibulce ještě jsou, a ty, jež průběhem sto padesáti let zmizely. Buď byly odvezeny dědici jinam nebo podlehly času, a jistě také vandalismu. Nelze se rovněž nezmínit o náhrobku na Malostranském hřbitově, kde byl Thun na své výslovné přání pohřben, i když určitě neměl na mysli náhrobek tak pompézní.

Dosud nevyužité podklady fondu Ústřední správy kláštereckých Thunů (dále ÚS Thun), uložené v SOA Litoměřice, pobočka Děčín, poskytují některé nové pohledy. Bohužel i tady

jsou údaje dosti kusé; jde totiž o záznamy položek účetních knih Cibulky, jejichž podrobné podklady byly asi už dávno skartovány.

Máme-li si nejprve všimnout toho, co nám na Cibulce čas zanechal, začneme u vlastního příjezdu do usedlosti. Tudy, údolím Motolského potoka, sem vedla cesta přes můstek, zajisté kamenný.² A jako u mnoha můstků v Čechách (a nejen v Čechách) bývá, stojí tu plastika Jana Nepomuckého – kupodivu jediná socha sakrálního námětu na majetku církevního hodnostáře. Její umístění ztratilo své někdejší vztahy: můstek už neexistuje, potok zmizel pod zemí a nový náběh stodůlecké cesty nadto skupinu dost potlačil. Ve vyzdřeném konci příkré stráně, obklopeném dvouramenným úzkým schodištěm pískovcových sloupků při počátku schodů, stojí v životní velikosti tradičně pojednaná socha Jana Nepomuckého na vysokém trojdílném soklu, či vlastně na jeho střední vyšší části. Na přední straně této části soklu je plastický znak biskupa, jehož vlastní erb je už téměř setřený; votivní nápis pod erbem zmizel skoro docela. Na souměrných, nižších postranních částech soklu jsou vpředu zbytky plastických výjevů konečného osudu světcova na pražském mostě a na hořejších stranách leží ozdobné válce, z nichž až přes boky soklu splývají empírové festony. Vlevo i vpravo od této plastiky stojí dvě kamenná klekátka, jako vše ostatní z pískovce.

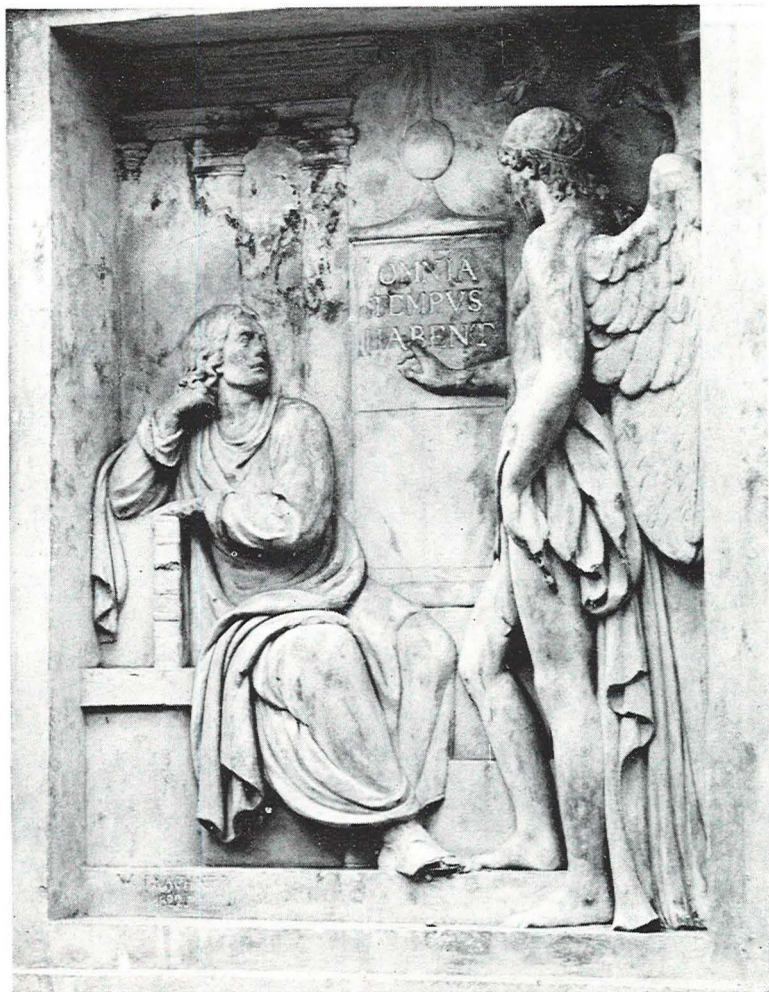
Plastika byla již mnohokrát restaurována, naposledy důkladně roku 1970 (Otakar Marcin a Jan Trtílek), kdy musela být dotvořena hlava světce, která padla za oběť vandalismu. Ten se nejen na této, ale i na ostatních plastikách projevil častěji, a bohužel opakovaně, takže uvedení restaurátoři museli zanedlouho plastiku opravovat znova.

Ze signatury dovozuje literatura, že tuto plastiku vytvořil jinak málo známý pražský sochař Václav Nedoma (1778–1833). Signatura už zmizela, dokládá to však známý účetní zápis z 20. října 1818, podle něhož bylo Nedomovi za plastiku vyplaceno 220 zlatých ve stříbře, za nátěr 120 zlatých vídeňského čísla a dalších 24 zlatých za dopravu.³

Jan Nepomucký je, jak víme, první, ale zdaleka ne poslední sochou, kterou Nedoma na Cibulku dodal.

Na strmém kopci nad zmíněnou sochou stojí tzv. Čínský pavilón, původně nazývaný Čínský větrník – Chinesische Windmühle. To proto, že postava Číňana s deštníkem umístěná na vrcholu prohnuté střechy se působením vodorovně uložených lopat za větru otáčela, jak ukazuje soudobá rytina.⁴ Figurka byla vytepana z měděného plechu. Dnes je silně poškozený originál uložen v Muzeu hl. m. Prahy a na pavilónu je umístěna kopie, ale ta už se neotáčí, dívá se k východu na budovy usedlosti. Autora originálu neznáme; stavba pavilónu byla dokončena roku 1822 a od té doby tu asi také je Číňan. Inspirací snad mohla být podobná figura na čínském pavilónu Fridricha II. v Sanssouci u Postupimi.

2. září 1819 dodal Václav Nedoma za 50 zlatých C. M. poprsí zahradníka, které bylo zasazeno do slepého okna zahradnického domku před branou usedlosti.⁵ Účetní zápis tedy přesvědčivě ruší ničím nepodložené tvrzení o autorství Malínského, jež se dosud občas vyskytuje v literatuře, například u Oldřicha Blažíčka roku 1980.⁶ Tyto domněnky vznikaly patrně z jisté analogie s námětem i umístěním plastik Podomka a Chrliče z někdejšího Thunovského paláce čp. 36-II, který stával na rohu dnešní Národní třídy a Jugmannovy ulice. Ty, nesignované, se připisují rovněž Malínskému, snad důvodněji než Zahradník, a tzv. Podomek se dokonce

*Detail tzv.
Prachnerovy stély*

považuje za jeho nejlepší práci. Pokud jde o Zahradníka na Cibulce, vyslovila domněnku o Nedomově autorství prvně, pokud víme, Zdena Volavková-Skořepová už v roce 1961.⁷

Poprsí Zahradníka bylo na podzim 1978 silně poškozeno hozeným kamenem, načež byla plastika sejmuta a uložena. Na její místo bude instalována kopie od ak. soch. Vladislava Turského z roku 1980. Ale už z roku 1867 máme zápis, že Zahradníka opravovali,⁸ i když šlo zřejmě jen o malé vylepšení.

Lze, myslím, považovat za víc než pravděpodobné, že podkladem pro plastiky Zahradníka, Podomka a Chrliče jsou návrhy Josefa Berglera, jehož vliv na sochařskou tvorbu počátku století je známý a jistě nepopíratelný. Tento názor má oporu i v zachované Berglerově kresbě.⁹

Nad branou, tvořící hlavní vchod do nádvoří a tím i do celé usedlosti, je umístěn thunovský znak s atributy hodností Leopolda Leonarda – jak biskupské, tak i pasovské knížecí. Už roku 1868 dostal znak nový nátěr.¹⁰

Čínský motiv z vyhlídkové terasy

Jak uvádí inventář sestavený hned po smrti L. L. Thuna, přitékala do nádvoří kašny pramenitá voda chrličem podoby bronzové labutí hlavy.¹¹ Po tom dnes už není ani stopy. Je tu jen vyschlá kašna, jejíž polokulovou konchou završená nika ve stěně stodoly má ornamentální orámování se štukovou růžicí nad jeho středem. Labutí hlava, dílo neznámého autora, byla osazena nejspíše v létě 1819; 30. července toho roku se platí za mušli k fontáně. První zmínka o chrliču samém je však až v inventáři.

Na severní a východní straně budov usedlosti měl Thun soukromou zahradu. V úzkém pruhu severní zahrádky je vyhlídková terasa, z níž býval pěkný pohled k protější Kotlářce i do celého údolí Motolského potoka; a tady bylo vhodné místo pro osazení čtyř soch čínských námětů na parapetní prolamované zídce. Dvě ženské a dvě mužské figury, s opičkou, ještěř-

Čínský motiv z vyhlídkové terasy

kou, vějířem, vkusu tou dobou už trochu staršího, odpovídajícího věku majitele. Autora plastik neznáme, sochy buď nebyly signovány, nebo signatury zmizely při některé opravě. Byly původně umístěny jinde a na Cibulku se dostaly asi roku 1819, kdy se platí spropitné při dovozu čtyř soch.¹² Jiná čtveřice na Cibulce není a nebyla, jde tedy nejspíš o tyto Číňany. Protože stojí poněkud stranou, jsou tyto sochy nejméně poškozovány.

Několik kroků odtud, o něco níže, je válcový sloup, ukončený dnes kamennou koulí, jež kdysi patrně nesla kameninového císařského orla. Celek připomíná reliéf sloupu na pozadí o dva roky starší, tzv. Prachnerovy stély. Na obou je mramorová deska, na sloupu s velice devótním textem, oslavujícím návštěvu císaře Františka I. s rodinou na Cibulce (1824).¹³

Památník navrhoval Josef Bergler. Honorář nedostal v penězích, zřejmě se zdálo taktnější

*Reliéf z Bučkova náhrobku
v Bubnech*

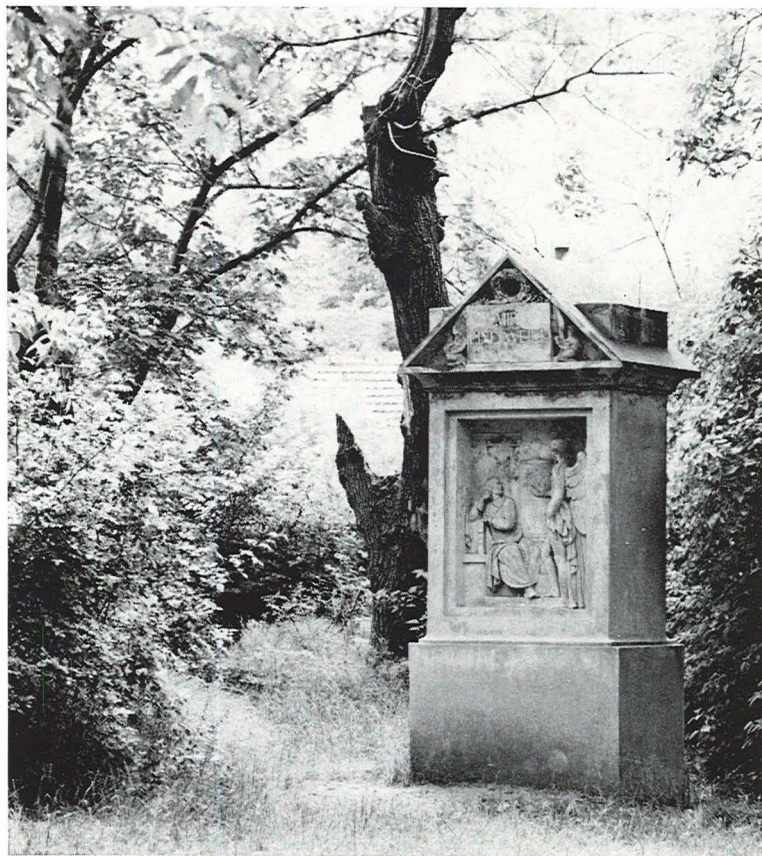
odměnit návrh ředitele Akademie stříbrným nádobím v ceně 106 zlatých C. M. Václav Prachner dostal za orla s korunou a koulí, jakož i za vysekání a vyzlacení nápisu 70 zlatých stříbra.¹⁴ Císařovu návštěvu považoval Thun zřejmě za zcela mimořádnou poctu, což plyne nejen z faktu a textu desky, ale i z rychlosti, s jakou byl odevzdán nákres a dohotoven pomník, kolem něhož bylo vytvořeno zátiší se šesti křesly a květinovou výzdobou.¹⁵

Ve východní části Thunovy soukromé zahrady najdeme plastiku, již se ne zcela výstižně říkává Prachnerova stéla. Je to na výšku postavený pískovcový monument s reliéfem rozměru 102×97 cm, zobrazujícím vlevo sedící starého, ale dosud vzpřímeného muže, poloobráceného k postavě génia, či chcete-li anděla smrti. V pozadí se rýsuje válcový sloup ukončený koulí a štíhlým hrotem; nese nápisovou desku. Reliéf je volnou replikou ovšem podstatně menšího opukového reliéfu z náhrobku Josefa Ignáce Bučka, rytíře z Heraltic, zemřelého 26. března 1812 a uloženého na hřbitůvku v Bubnech.¹⁶

Plastika na Cibulce je signována W. Prachner 1822. Její námět nejen svým rázem, ale snad i motivem sloupu s koulí a opakovaným císařským pomníkem jeví zřejmý vliv Josefa Berglera. Nabízí se otázka, proč je tu použit výjev z cizího náhrobku. Ten se však námětově přesně hodil k životní situaci L. L. Thuna, který koupil Cibulku a pojal dalekosáhlé plány na její změnu z hospodářské usedlosti na romantické sídlo, ač mu v té době bylo už devětašedesát let. K tomu také směřují nápisy: *génies smrti* ukazuje na větu, která praví, že vše má svůj (omezený) čas,¹⁷ zatímco Thunův náhled zřejmě hlásá deska tympanonu završujícího celý pomník, žádající o poskytnutí ještě chvíle života.¹⁸ Je ostatně docela pravděpodobné, že tvar a námět reliéfu viděl Thun na některé Berglerově kresbě či možná na modeletu, jež mohl mít Prachner, takže, byla-li vhodnost námětu nabíledni, stačilo doplnit hesla.

Monument na Cibulce byl již několikrát restaurován, naposledy v zimě 1981/82. Bývá ale často poškozován zejména od té doby, kdy byla neuváženě zbořena ohradní zeď parčíku. Schválený projekt obnovy Cibulky počítá s obnovou této zdi v původní podobě, s lomenou horní linií.

Tzv. Prachnerova stéla

Ve vlastním parku se z četných plastik dočkaly naší doby ještě tři. Vesměs postavy z antické mytologie, pískovcové, všechny anonymní, zřejmě díla různých autorů, ale velmi nestejných kvalit.

Patrně nejhodnotnějším sousoším je skupina Diany nedaleko dnešní jižní hranice parku, tvořené od sedmdesátých let minulého století železničním náspem, který odřízl hořejší třetinu rozsáhlého areálu. Plastika představuje v rokokové tradici pojatou Dianu.¹⁹ k níž se lisá statný ohař, zatímco druhý leží u jejích nohou. Sousoší je celkem zachovalé, ale leží ve vlhkém úvalu a zasloužilo by si obnovu okrouhlého šestisloupkového antického chrámku, který je chránil před sněhem a deštěm až do roku 1959, kdy se po velké bouři zřítíl. Jeho rekonstrukce by byla celkem snadno proveditelná, protože existují četné fotografie jeho podoby (např. Plicka, Sudek a jiní), i podle malířských zpodobení, jichž několik chová Muzeum hl. m. Prahy. Sousoší bylo naposledy restaurováno roku 1972 (sochaři Zdeněk Šejnost a František Pašek).

Pod umělou zříceninou za gotickou branou je socha, jíž se jistě nesprávně říká Kronos či Chronos nebo Saturn – a lidově Škrtič – podle postavičky, kterou kolosální figura opravdu podivně drží v levé ruce. Hlavní postava stojí na sarkofágu a zdá se, jak soudili i restaurátoři (Jan Trtílek a Otakar Marcin 1972), že na toto místo byla dopravena už jako torzo. Jméno Chronos se jí dávalo asi už velmi záhy, na rytině (Berger podle Rattaye, z 20. let minulého století) třímá postava v pravici kosu. Jde asi o malířovu fikci – není dost dobře možné si představit, jak by postava kosu držela.

Zajímavé je, že na zadní straně plastiky je úhledně vysekané slovo JITRO a osmicípá hvězda štíhlých paprsků. Je možno se domnívat, že je to práce asi z poloviny 19. století: starší nápis by asi byl spíše německý a pozdější by zase sotva měl tečku nad I. O významu nápisu i o jeho původu nevíme nic.

S největší pravděpodobností byla inspirací plastiky Celliniho socha Persea z lodžie dei Lanzi ve Florencii, či její kopie nebo zobrazení. Naše provedení je ovšem daleko hrubší a obsah i smysl předlohy v některých podrobnostech je pochopen zcela nesprávně.

Poslední zachovaná socha je Jupiter. Stojí pod tzv. promenádní cestou už skoro na dnešním okraji parku, nad lužním porostem pod Čínským pavilónem. Je to hřmotná postava ne právě šťastné modelace, levou rukou držící křídlo orla a v pravé třímající hromovou kouli připravenou k hodu. Sokl má reliéfy ostatních Jupiterových atributů, bouřkových mraků a blesků. Celek stojí na rozpadávající se stavbičce někdejší studánky, dnes vyschlé. Plastika byla rovněž v roce 1972 restaurována (Jaroslav Heyduk).

O soše Laokoóna, v literatuře někdy zmiňované, nevíme. Na Cibulce není a asi nikdy nebyla. Snad je to mýlka se sochou tzv. Chronose.

Zbývá ještě zmínit se o plastikách, jež z Cibulky zmizely. Zmínku si zaslouží zejména proto, že se o některých podařilo zjistit nové údaje, o některých jsme dosud nevěděli vůbec. Přitom je pozoruhodné, že jde většinou o práce Václava Nedomy.

Poustevníci: Ve speciální stavbičce poustevny byla instalována jednak mechanická figurína poustevníka, jež prý při sešlápnutí prahu povstala od stolu a udílela návštěvníku požeňnutí, zatímco druhý poustevník, umírající, ležel na chudém loži.

Prvního poustevníka dodal hr. Josef Thun roku 1819.²⁰ V poustevně postavu naaranžoval

Detail Škrtiče ze sarkofágu pod umělou zříceninou

sochař Nedoma a vyrobil i dřevěnou hlavu a končetiny druhého poustevníka, jehož tělo bylo asi jen vycpanou figurínou, patrně ležící pod nějakou pokrývkou.²¹ Poustevna měla i odpovídající zařízení, stůl s biblí a křížem i lebkou se zkříženými hnáty. Na střeše byla plechová atrapa zvonku.²² Zajímavou zprávu přinesl dr. Miloš J. Pulec:²³ Prý „asi před 30 lety“ se dostala soška cibuleckého poustevníka do sbírky jistého starožitníka na Vinohradech, kde po ní mizí poslední stopa. Žehnající poustevník nebyla jediná mechanická figura na Cibulce v době, kdy se objevovaly první příznaky nastávající technické revoluce a kdy písíci figuríny, mechaničtí trubači apod., byli módou. Byl tu i plechový rytíř v hradní zřícenině, který ovládan nenápadnou pákou řinčel mečem i zbrojí.²⁴ Autora této atrakce neznáme. Nedaleko poustevny, v jakési patrně fingované jeskyni, byl tříhlavý Cerberus, kamenná soška na (plechových) řetězech. Zase práce Nedomova.²⁵ Současně s poustevníkem dodal Nedoma i dvě kamenné plastiky k prameni v parku. O jejich vzhledu nedovedeme říci nic a nevíme ani, kde stály; pramenů v parku bylo více. Byly po 50 zlatých stříbra, tedy nevelké.²⁶ Poslední plastika, o níž víme, byl Nedomův dřevěný rys, umístěný kdesi na stromě. Byl nejspíš polychromovaný; 31. července 1819 za něj sochař dostal 30 zlatých konvenční měny.²⁷

Náhrobek L. L. Thuna na Malostranském hřbitově s plastikami na Cibulce vlastně bezprostředně souvisí. Nejen osobou pohřbeného, ale i svými tvůrci. Návrh pochází od Josefa Berglera a sochařské ztvárnění je dílem Václava Prachnera; model pro odlití v hořovických železárnách zhotovil sochař Dominik Zafouk. Pomník z šedé litiny byl patrně hned konzer-

vován tmavozelenou barvou, jak se ukázalo při poslední restauraci (Jan Trtílek a Otakar Marcin, 1972) a je škoda, že restaurátoři nemohli nátěr tohoto odstínu obnovit, jak bylo jejich úmyslem. Socha je dnes natřena tupou, nevzhlednou černí. Kromě původní barvy se při restaurování přišlo i na to, že některé podrobnosti plastiky dělají vlastně dojem, že nebyla původně určena do exteriéru; plášť má totiž některá prohloubení bez možnosti odtoku srážkové vody, což způsobilo několik vážných korozí, jež se musely plombovat. Tato vada mohla vzniknout sice při výrobě slévárenského modelu, ale Prachnerova socha mohla být původně i míněna jako menší, nebo mohla být určena pro postavení v interiéru, například někde v kostele, jako třeba Myslbekův kardinál Schwarzenberg, na jehož vznik měl Prachnerův Thun patrně značný vliv.

Pomník lze považovat za spolehlivé portrétní dílo, protože byl vytvořen umělci, kteří biskupa léta dobře znali, Bergler dokonce Thuna i portrétoval.²⁸ Podoba odpovídá ostatně i sedící postavě na cibulecké stéle i nepříliš umělému obrazu chovanému v pasovské nemocnici,²⁹ který je ovšem snad o třicet let starší.

Pomník byl už roku 1875 opravován; opravy prováděli smíchovský kameník K. Koutek a lakýrník J. Hirsch z Perštýna, ale tyto opravy se týkaly jen soklu a zábradlí.³⁰

Zajímavý je dopis Rady královského hl. m. Prahy z 28. července 1916, adresovaný právnímu zástupci hr. Osvalda Thun-Salma, že komise, „konaná dne 11. t. m. shledala, že pomník, který je mohutný a v ohledu uměleckém památný, je nyní... velice sešlým, jednotlivé části podstavce jsou rozstouplé, zvětřelé a že jest důvodná obava, aby pomník se nesesul a tudíž třeba postarati se o jeho zabezpečení... Rada městská... usnesla se na tom, že hřbitov tento jako historická a umělecká památka má býti zachován, takže rovy a pomníky na něm nebudou zrušeny“.³¹ Jak, kdy a zda vůbec byl náhrobek v té válečné době opraven, nedovedeme říci.

V období skonu L. L. Thuna († 23. října 1826) umírá několik vynikajících osobností klasického období. Citujme zde slova K. Chytila³² o Berglerovi († 1829), Waldherrovi († 1835) a Prachnerovi († 1832): „Jimi končí u nás celá umělecká fáze, poslední to fáze v 19. věku, která dovedla celému vzdělanému světu Evropy vtisknouti jednotný umělecký názor a ráz“, a připojme ještě dvě data úmrtí, důležitá pro nás v souvislosti s Cibulkou: Malínský († 1827) a Nedoma († 1833).

Zde skončilo i období rozkvětu Cibulky. Další její osudy jsou poznamenány už jen pozvolným upadkem.

POZNÁMKY

Prameny OA Děčín, použité v tomto článku, se v dalším označují jen čísly:

ÚS Thun, č. 247 Haupt und Consummobuch 1819

dto 252 Haupt Kassa Buch 1816–1820

dto 253 Haupt Cassabuch 1821

dto 2673 Cybulka Journal 1868

dto 2682 Conferenzjournal

dto 2782 Inventář z 3/11 1826

a dále spisy ÚS Thun č. 6050 a 1024

¹ Palác zakoupil k 1/1 1805 JUDr. Kašpar Kordík za 70 000 zl. od Fr. X. sv. p. z Astfeldu a Vydří (Novoměstská kniha tržová 3816 v Archivu hl. m. Prahy, fol. 342) pro mladšího, nevlastního bratra biskupa Thuna, Antonína, patrně za biskupovy peníze. Náš Thun měl, jak se zdá, i značný, ne-li rozhodující vliv na přestavbu a výzdobu objektu, v němž měl i své pokoje, jichž používal občas před přesídlením na Cibulku, kdy bydlel většinou v Chlumci u Chabařovic. Mýlí-li se tedy autoři, kteří občas tvrdí, že palác čp. 36–II byl majetkem biskupovým, je patrně omylem i tvrzení, že nad jeho branou byl znak biskupův. Ten se od rodového znaku Thunů lišil jen málo; omyl je proto vysvětlitelný.

² Jeho pravděpodobný vzhled nejspíš ukazuje romantická „Bouře u Cibulky“ Antonína Mánesa – viz: Reitharová, E.: Antonín Mánes, Praha 1967, přílohy 110, 111, 113

³ ÚS Thun 252: Dem Bildhauer Nedoma für eine Statue des Heiligen Johannes von Nepomuk von Stein verfertigt sammt Postament, Verzierung, Sinnbilder und Wappen, accordirtermassen 210 f C. M. für Anstrich 120 f W. W., Transport 24 f W. W. (Sochaři Nedomovi za sochu sv. Jana Nepomuckého z kamene tesanou, s podstavcem, ozdobami, alegoriemi a znakem podle dohody 210 zl. C. M., za nátěr 120 zl. W. W., za dopravu 24 zl. W. W.) – (1 zl. C. M., tj. konvenční mince, stříbrné měny, se rovnal přibližně 2 1/2 zl. W. W., tj. vídeňské měny, šajnů).

Václav Nedoma narozen v Kosmonosích 18/9 1788, zemřel v Praze 18/8 1833. Nakonec prý oslepl; zemřel jako chovanec chudobince u sv. Bartoloměje. Jeho pražská bydliště a údaje o dětech viz Pam. arch. XXVIII, 1916, s. 239, podle matrik sv. Jindřicha a podle popisných archů Pražanů v Archivu hl. m. Prahy; datum úmrtí je v matrice Nejsv. Trojice v Podskalí Z–I, s. 262, v Archivu hl. m. Prahy; Toman, P., Nový slovník česko-venských výtvarných umělců II, 3. vyd., s. 189–190. Mezi kmotry Nedomových dětí se častěji objevují jména Kranner a Lederer.

⁴ Na grafickém listu Muzea hl. m. Prahy, inv. č. 17651, jsou na sloupcích ochozu v patře pavilónu dvě sošky. Na Chalupových kresbách z roku 1875 a 1882 (Muzeum hl. m. Prahy, inv. č. 16539 a 16538) už nejsou ani sošky v patře, ani lopaty větrníků; zato je tu na přízemním sloupku schodiště ozdobná váza.

⁵ ÚS Thun 252: Dem Bildhauer Nedoma für eine Figur von Stein, den Gärtner vorstellend, welche in Gärtner-Haus ins Fenster eingesetzt worden, bezahlt 50 f C. M. (Sochaři Nedomovi za kamennou figuru, představující zahradníka, která byla zasazena do okna zahradnického domku, zaplacen 50 zl. C. M.)

⁶ Blažiček, O. J.: Plastika v pražských historických zahradách, Staletá Praha X, 1980, s. 185; zde i fotografie některých plastik Cibulky

⁷ Výtvarná práce 1961, č. 19

⁸ ÚS Thun 1682: Erkauft zum Kitten und Ausbessern der Gärtnerfigur – Gyps – 5 kr (Zakoupeno k tmelení a opravě figury zahradníka – sádra – 5 kr)

⁹ Fotografie všech tří plastik a reprodukce Berglerovy kresby jsou v článku: Petrovský, V.: Josef Malínský a košířská Cibulka, Památková péče č. 4/1972, s. 237–238

¹⁰ ÚS Thun 2673: 12/5 1868 Zur Restaurierung des Thun-Wappens erkauft:

Abgeriebene Firnisfarbe	54 kr,
Terpentinöl	16 kr
und 1 Anstreichpinsel	21 kr
	93 kr

(12/5 1868 na restaurování Thunského znaku zakoupeno: Třená fermežová barva 54 kr, terpentýnový olej 16 kr a 1 natěračský štětec 21 kr, celkem 93 kr)

¹¹ ÚS Thun 2732: Beim Rohrkasten Schwanenhals von Bronze, 1 Stück (Na kašně labutí krk z bronzu, 1 kus)

¹² ÚS Thun 247: 25/9 1819 Bei Abladung der 4 Steinfiguren (Při skládání 4 kamenných figur)

¹³ Text nápisu: „Jugendliches Entzücken /Eines alten treu ergebenen Böhmen/ über beglückende Anwesenheit / des besten Herrscherpaares / Sr. Majestät Kaiser FRANZ des I. / gnädigsten Landesvater / und Ihrer Majestät der Kaiserin / CAROLINE AUGUSTE / der huldvollsten Landesmutter / samt der höchsten Familie / Sr. Kaiserlicher Hoheit des Kronprinzen / FERDINAND / Sr. Königlichen Hoheit des Prinzen / ANTON von SACHSEN und / Sr. Kaiserlichen Hoheit der Erzherzogin THERESIA seiner Gemahlin / den 9. Juny 1824 (Mladické nadšení starého, věrně oddaného Čecha nad obšťastňující přítomností nejlepšího vladařského páru,

Jeho Veličenstva císaře Františka I., nejmilostivějšího otce vlasti a jejího Veličenstva císařovny Karolíny Augusty, nejlaskavější matky vlasti, i s nejvyšší rodinou, Jeho císařskou výsostí korunním princem Ferdinandem, Jeho královskou výsostí princem Antonínem Saským a Její císařskou výsostí arcivévodkyní Terezií, jeho chotí, dne 9. června 1824).

- ¹⁴ ÚS Thun 253: 5/7 1824 Dem H. Bergler für Zeichnung neuer Piramide (!) zum Andenken des Besuches Sr. M. des Kaisers in Cibulka, an Silber-Geschirr geschenkt, für 106 f C. M. (Panu Berglerovi za nákres nové pyramidy (!) na památku návštěvy J. V. císaře na Cibulce, věnováno stříbrné nádobí za 106 zl C. M.)
 - ¹⁵ ÚS Thun 2732: Im unteren Ziergarten... Neben dem Monumente 6 noble Sitze samt Blumengestell und 2 Postamenten (V dolejší okrasné zahradě... vedle pomníku 6 panských křesel se stojanem na květiny a 2 podstavci)
 - ¹⁶ Za upozornění děkuji dr. T. Bulionové. Odlišně od cibuleckého je tento reliéf nahoře zakončen obloukem. Největší výška je 55 cm, šířka 50 cm. Signatura není; byla-li snad (podobně jako na Cibulce) v levém dolním rohu, pak zmizela, tato část plastiky je už zcela rozpadlá. Celý reliéf je na pokraji úplné zkázy.
 - ¹⁷ „Omnia tempus habent“ (Vše má (svůj) čas)
 - ¹⁸ „Mir eine Weile“ (Chvilí pro mne) – Občas se vyskytuje názor, že nápis původně zněl „Nur eine Weile“ (Jenom chvíli). Nezdá se to logické, bylo by to příliš obecné a tím by nápis vlastně říkal totéž, co latinský. Na kameni také nejsou stopy nějaké změny textu.
 - ¹⁹ Blažíček, O. J.: c. d., s. 185, s. obr. na s. 183
 - ²⁰ ÚS Thun 247: Ke dni 29/5 1819 je zapsán výdaj za spropitné 5 zl. správci domu hr. Josefa Thuna: bei Überbringung eines Eremiten (při dodání poustevníka)
 - ²¹ ÚS Thun 252: 27/5 1819 Dem Bildhauer Nedoma... für den Eremiten Kopf, Hände und Füß nebst Zurichtung des 2ten Eremiten, alles von Holz gearbeitet, 30 f C. M. (Sochaři Nedomovi... za hlavu poustevníka, za ruce a nohy i s úpravou druhého poustevníka, vše ze dřeva, 30 zl C. M.)
 - ²² ÚS Thun 2732
 - ²³ Za pražskými poustevníky, Večerní Praha 26/4 1958
 - ²⁴ ÚS Thun 2732: Ruinthurm (!) Ebener Erde... Geharnischter Ritter von Blech samt Halsketten und unterirdischen Zügen zum Bewegen... 1; Schild von Blech... 1 (Věž zříceniny, přízemí... plechový obrněný rytíř se řetězy na krku a podzemními tahy k pohybování... 1; plechový štít...1)
 - ²⁵ ÚS Thun 252: 19/6 1819 Dem Bildhauer Nedoma für einen Cerberus von Stein in Park verfertigt 50 f C. M. (Sochaři Nedomovi za kamenného Cerbera vytesaného do parku 50 zl C. M.); 31/7 1819 placeno za 3 plechové řetězy k Cerberovi ÚS Thun 2732: Unter der Eremitage in der Höhle, Dreyköpfiger Hund (genannt Cerberus) an Ketten von Blech... (Pod poustevnou v jeskyni trojhlavý pes zvaný Cerberus na plechových řetězech)...
- Snad právě tento Cerberus způsobil, že poustevnu později jinak nevysvětlitelně přejmenovali na Dantovo Peklo, pokud se u ní Cerberus zachoval déle než poustevníci. Okolní obyvatelé tomu kopci dodnes říkají Peklo, Peklíčko a protějšimu hřebeni s Čínským pavilónem analogicky Nebíčko.
- ²⁶ ÚS Thun 252: 27/5 1819 Dem Bildhauer Nedoma für 2 Steinfigur zu der Quell in Park à 50 f – 100 f C. M. (Sochaři Nedomovi za 2 kamenné figury k prameni v parku po 50 zl – 100 zl C. M.)
 - ²⁷ ÚS Thun 2732: Beim Baumgerüst Luchs obensitzend – 1 (Na stromové konstrukci nahoře sedící rys)
 - ÚS Thun 252: 31/7 1819 se platí sochaři Nedomovi za zhotovení dřevěného rysa do parku 30 zl C. M.
 - ²⁸ Podle Tomanova slovníku byl portrét v zámku v Liblicích. Dnes je nezvěstný.
 - ²⁹ Reprodukcí viz: Ostbairische Grenzmarken, Passau, 1970
 - ³⁰ ÚS Thun 1024
 - ³¹ ÚS Thun 650
 - ³² Chytil, K.: Doba klasicismu a empiru v Praze, 1908, viz: Dílo VI, 2